

19.3.2019

**Jakelu sähköisesti**

Tarkastetut palveluntarjoajat

## **Kaupunkiympäristön talviuintipalvelujen turvallisuus**

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) oli yhteydessä 12 suomalaiseen talviuintipalveluun talvien 2018 ja 2019 aikana. Yhteydenotot kohdistettiin taajamien talviuintipaikkoihin niiden suurten asiakasmäärien ja laajan asiakaskirjon vuoksi. Palveluntarjoajien kanssa käytyjen keskustelujen kautta arvioitiin talviuintipalvelujen asiakasturvallisuuden tasoa.

Tässä kirjeessä on kerrottu tiivistetysti palveluntarjoajien velvollisuudet sekä lyhyt yhteenveto puhelinkeskustelujen havainnoista.

Kuluttajapalvelujen, kuten talviuinnin, turvallisuudesta on säädetty kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011). Tukes valvoo talviuintipalvelujen turvallisuutta Suomessa.

### **Palveluntarjoajan velvollisuudet**

1. Talviuintipaikan ylläpitäjä, eli palveluntarjoaja, vastaa palvelun turvallisuudesta. Palvelu on toteutettava niin, ettei siitä aiheudu vaaraa kenenkään turvallisuudelle tai omaisuudelle. Talviuintipaikoilla on huomioitava myös sivulliset: avannosta on varoitettava muita liikkuja riittävän tehokkaasti. Varoittamisen tarve korostuu, mikäli talviuintipaikan läheltä kulkee ulkoilureitti.
2. Talviuintipalvelusta on laadittava turvallisuusasiakirja, koska asiakirjan tekeminen herättelee ja edistää turvallisuusajattelua. Asiakirjassa palveluntarjoaja kuvaa miten palvelu on järjestetty turvallisesti. Asiakirjan on oltava ajantasainen. Asetuksessa [1110/2011](#) on kuvattu selkeästi asiakirjan sisältö.
3. Palveluntarjoajan on oltava riskitietoinen ja valvottava omaa toimintaansa. Turvallisuusasiakirjaan on sisällytettävä riskinarviointi, jossa on tunnistettu oman toiminnan kannalta kriittisimmät riskit sekä kuvailtu niihin varautuminen. Hyvä tapa tehdä riskinarviointi on käydä läpi mahdolliset vaaratekijät asiakkaan saapumisesta aina poislähtöön asti.
4. Tärkein osa omavalvontaa on onnettomuuskirjanpito: onnettomuudet sekä läheltä piti -tilanteet tulee kirjata ylös, ja kirjanpitoa on hyödynnettävä turvallisen toiminnan kehittämiseen.
5. Asiakkaille on annettava riittävät tiedot talviuintipalvelusta. Talviuintipaikalla tämä tarkoittaa uusien asiakkaiden opastamista lajin luonteeseen ja turvalliseen harrastamiseen, oleellisten varusteiden hankintaan (esimerkiksi saunahattu ja talviuintikengät) sekä saunakäyttämiseen. Talviuintipaikoilla yksinuinnin välttäminen mahdollisuuksien mukaan on tärkeää, sillä kylmästä vedestä pelastautuminen yksin on haastavaa ja avunhälyttäminen mahdotonta.

6. Palvelussa tapahtuvasta vakavasta tapaturmasta, kuolemantapauksesta tai läheltä piti -tilanteesta on ilmoitettava Tukesiin. Ilmoittaminen on lakisääteistä. Ilmoitusten avulla viranomainen pysyy ajan tasalla, ja ilmoitusten käsittelyn kautta viranomaisella on mahdollisuus puuttua tapauksen takana mahdollisesti piileviin laajempiin ilmiöihin.

Lisätietoa ilmoitusvelvollisuudesta ja -tavasta on tämän kirjeen liitteenä.

### Tukesin ehdotuksia ja ajatuksia turvallisuuden edistämiseksi edelleen

Alla olevat ehdotukset on suunnattu ensisijaisesti talviuintipaikoille, joilla on sauna, ja joiden asiakasmäärät ovat suuria.

1. Talviuintipaikoilla on oltava valmius ensiapuun ja tehokkaaseen avunhälyttämiseen. Paikan osoitetiedot on sijoitettava näkyvälle paikalle. Varsinkin asiakasmääriltään suurten ja asiakaskunnaltaan haavoittuvien talviuintipaikkojen on varmistuttava ensiaputarpeiston saatavuudesta ja henkilökunnan riittävästä ensiaputaidoista. Onnettomuustiedon tulee kulkea sujuvasti sekä sisäisesti että ulkoisesti, eli **hälytysjärjestelmien on oltava toimivia**.

Ensiaputoimenpiteitä tai avunhälyttämistä ei voi jättää täysin asiakkaiden suorittamien ensiaputoimenpiteiden varaan.

2. Varsinkin suosituilla talviuintipaikoilla saattaa esiintyä toimintatapoja, jotka eivät tue asiakasturvallisuutta, saati -viihtyvyyttä. Näitä ovat etenkin liialliset asiakasmäärät ja itsekäs saunakäyttäytyminen.

Palveluntarjoajan tulisi määrittää **suuripiirteinen yhtäaikainen enimmäisasiakasmäärä**, jota ei tulisi turvallisuusmielessä ylittää. Kyseiseen lukumäärään vaikuttavat oleellisesti saunan koko sekä asiakkaiden ominaisuudet.

Palveluntarjoajan tulisi mahdolluuksiensa mukaan opastaa asiakkaita muut huomioivaan saunakulttuuriin. Tätä tehtävää suorittavat tietyissä paikoissa saunaoppaat, eli niin sanotut saunamajurit.

### Yleisiä havaintoja talviuinnin turvallisuudesta

Talviuinti on Suomessa paikoittain suosittu harrastus, ja suurimpien talviuintipaikkojen vuotuisten asiakaskäyntien lukumäärät ovatkin vertailukelpoisia uimahallien kanssa. Suomessa vaikuttaa yleistyvän käytäntö, jossa kunta omistaa talviuintikiinteistön rakennuksineen, ja yhdistys tarjoaa palvelun. Kyseistä käytäntöä sovellettaessa yhteistyön ja sisäisen vastuunjaon merkitys turvallisuuden ylläpidossa korostuu.

Monet talviuintipaikoista ovat ns. kylmäuintipaikkoja ilman saunaa. Kylmäuintipaikkojen käyttö perustuu usein kulkuoikeuteen, jolloin avantoon pääsee vapaasti aukioloaikojen rajoittamatta. Myös kylmäuintipaikoilla tulisi opastaa asiakkaita välttämään yksinuintia, vaikka sen kontrollointi vaikeaa olisikin.

Avannon on oltava riittävän iso ja valaistu niin, että muihin uimareihin ja jään reunaan törmäämisen sekä jään alle ajautumisen riski on minimoitu. Kylmä iho rikkoontuu hyvin helposti. Jäänestäjät on sijoitettava niin, ettei virta aiheuta vaaraa talviuimareille. Lisäksi jää voi virran vaikutuksesta ohentua laajaltakin alueelta, joten avannon ympäriltä rajatun alueen on oltava riittävän iso.

Tukes tulee tämän kirjeen lisäksi julkaisemaan kevään aikana tiedotteen talviuintipaikkojen turvallisuudesta.

Lisätietoja antaa:	Konsta Kulmala, ylitarkastaja, kuluttajapalvelujen turvallisuus Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Yliopistonkatu 38, 33100 Tampere puh. +358 29 505 2097 konsta.kulmala@tukes.fi
Tiedoksi	Suomen Latu ry, Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry
<b>Liitteet</b>	Ohjeistusta kuluttajaturvallisuuslain 8 §:n ilmoitusvelvollisuuteen